

درس خارج فقه مضرت آیت الله مسینی بوشهری (دامت برکاته)

موضوع کلی: تتمه احکام غسل

موضوع جزئی: حکم اجتماع اغسال متعدده بر مکلف

سال تحصیلی: ۱۴۰۲-۱۴۰۱

تاریخ: ۱۹ مهر ۱۴۰۱

مصادف با: ۱۴ ربیع الأول ۱۴۴۴

جلسه: ۱۲

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین»

خلاصه جلسه گذشته

بحث در مسأله ۶۹۸ بود. عرض شد که به نظر مرحوم سید (ره)، اگر غسل‌های متعددی در ذمه مکلف جمع شده باشند، پس یا جمیع آن غسل‌ها واجب‌اند یا جمیع آنها مستحب‌اند یا بعضی از آن غسل‌ها واجب و بعضی دیگر مستحب‌اند، پس مکلف در هنگام غسل کردن یا همه آن غسل‌ها را نیت می‌کند یا بعضی از غسل‌ها را نیت می‌کند، پس اگر با غسل واحد، همه غسل‌ها را نیت کند، آن غسل نسبت به تمامی غسل‌هایی که نیت کرده است، صحیح است و امتثال امر نسبت به همه آن غسل‌ها محقق شده است. بحث در بررسی مسأله مذکور از منظر قواعد بود. عرض شد که قاعده اقتضا می‌کند که تداخل در رابطه با اغسال متعدده مشکلی ندارد و مکلف می‌تواند با غسل واحد، جمیع غسل‌هایی که بر ذمه‌اش است را نیت کند و انجام یک غسل از همه آن اغسال کفایت می‌کند.

دلیل جواز تداخل، این بود که اوامر مربوط به غسل از اوامر ارشادی می‌باشند و تداخل در اوامر ارشادی مشکلی ندارند زیرا مأموریه در همه اغسال، طبیعت واحده است که غسل می‌باشد و مأموریه، غسل مقید به جنابت، مقید به حیض و امثال آن نیست پس چون قیدی در کار نیست، تداخل این اسباب مانعی ندارد و لذا اگر مکلف، غسل واحد انجام داد و جمیع غسل‌هایی که بر ذمه‌اش است را نیت کند، غسل او صحیح است و امتثال امر، نسبت به همه غسل‌هایی که بر ذمه‌اش بوده است، صورت گرفته است، هرچند که در هنگامی که مثلاً غسل جنابت می‌کند از سایر غسل‌هایی که بر ذمه‌اش است، غافل باشد که در این صورت، با اینکه از سایر اغسال غافل بوده است، لکن همه آن غسل‌ها از ذمه‌اش ساقط می‌شود و امتثال نسبت به همه غسل‌ها صورت می‌گیرد زیرا مأموریه، تحقق طبیعت غسل در خارج است و با تحقق طبیعت غسل در خارج، همه غسل‌هایی که بر ذمه مکلف بوده‌اند ساقط می‌شوند و امتثال نسبت به جمیع اغسال محقق می‌شود.

بله! خارجاً می‌دانیم که غسل، یک امر عبادی است و صحت آن منوط به این است که با قصد قربت انجام شود، لکن همین که شخص غسل را از باب مقدمیت برای نماز، روزه و امثال این دو از واجبات دیگر انجام می‌دهد، برای تحقق قصد قربت کفایت می‌کند و انجام غسل از باب مقدمیت برای نماز و امثال آن، یکی از راه‌های تقرب به حضرت حق است، پس غسلی که انجام می‌دهد همراه با قصد قربت است. بنابراین، اگر مکلف، غسل را از باب مقدمیت برای نماز و امثال آن انجام داد، این غسل از جمیع اسباب غسل کفایت می‌کند ولو از سایر اسباب، مثل نذر، حیض و غیره غافل باشد چون مأموریه، طبیعت غسل است و غسل مقید به جنابت، حیض، نذر و امثال آن، مأموریه نیست و با انجام غسل، این طبیعت در خارج محقق شده است. کما اینکه در باب وضو نیز مطلب از همین قرار است، یعنی اگر شخصی خوابید و بعد از خواب بیدار شد و بول کرد و بعد از آن وضو گرفت، وضوی او هم از بول و

هم از نوم کفایت می‌کند، هرچند که در هنگام وضو گرفتن، از نوم به عنوان سبب وضو غافل باشد و جای این توهّم نیست که گفته شود که وضوی دیگری نیز به خاطر نوم واجب می‌شود.

آنچه تا کنون گفته شد مربوط به اُغسال واجب بود.

حکم اجتماع اُغسال متعدده مستحبه

غسل جنابت نیز از این جهت که مستحب نفسی است در زمره اُغسال مستحبه قرار می‌گیرد و از این جهت که واجب غیری است [از باب مقدمیت برای نماز، روزه و غیره]، در زمره اُغسال واجبه نیز قرار می‌گیرد.

در اُغسال مستحبه صوری قابل تصویر است؛

صورت اول، این است که نسبت بین دو غسل مستحب، عموم و خصوص من وجه باشد، مثل غسل جمعه و غسل إحرام که دو وجه افتراق دارند و یک وجه اشتراک دارند زیرا ممکن است که غسل، برای جمعه باشد اما برای احرام نباشد [که نبودن غسل برای احرام یا از این باب است که شخص اصلاً در مکه نیست و ایام احرام نیست یا از این باب است که قصد احرام ندارد] یا ممکن است که غسل، برای احرام باشد، اما برای جمعه نباشد [چون ممکن است که روزی که مُحَرَّم می‌شود جمعه نباشد] و ممکن است که هم غسل برای جمعه باشد و هم برای احرام باشد. در فرضی که غسل جمعه و احرام جمع شوند چون متعلق این دو غسل متغایر است [که متعلق یکی إحرام و متعلق دیگری جمعه است]، مانعی از تعدّد امر و طلب نیست و قاعده اقتضای تداخل را دارد چون هم امر به غسل إحرام و هم امر به غسل جمعه اطلاق دارند، پس اگر مکلف برای جمعه یا إحرام غسل کند و در ضمن یک غسل، هر دو را نیّت کند، غسل او از هر دو غسل [جمعه و احرام] کفایت خواهد کرد حتی اگر از غسل دیگر غافل باشد، مثل اینکه در روز جمعه غسل إحرام کند و از غسل جمعه غافل باشد که در این صورت، غسل او از جمعه نیز کفایت خواهد کرد.

«الحمد لله رب العالمین»